

MAGYAR-HOLLAND SZEMLE

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP

A „MAGYAR-HOLLAND TÁRSASÁG” HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 4 SZ.
TELEFONSZÁM: J. 461—97—98—99.
Megjelenik havonta.

A „Magyar-Holland Társaság” tagjai díjmentesen kapják.

Hollandia és a világválság.

C. Sennewald írja a „Lokalanzeiger”-ben:

Északnyugati szomszédunk, Hollandia nagyon szorgalmas nemzet. Ezt mindenki tudja, aki egyszer átutazott Hollandián. Hollandia szinte tejjel-mézzel folyó országnak nevezhető. E kis ország gazdasági ereje éppen az utolsó évtizedben erősen megszilárdult. Súlyal esik még a mérlegbe, hogy Hollandia egy okos kormányzat jóvoltából távortartotta magát a háborútól, sőt a háború e kis ország számára a gazdagság új forrásává vált. Egy ideig az volt a látszat, hogy Hollandia a háborúban összegyűjtött vagyont jól tudja majd kezelni és értékesíteni. Programot állítottak fel, mely elsősorban a hazai gazdasági erőt igyekezett hasznosítani. Emlékezzünk a Zuider-zee kiszárítására, miáltal az ország nagykiterjedésű termékeny területeket nyer. A hazai szénkészletek fokozását is megkezdték és e téren bizonyos mértékben függetlenítették magukat a külföldtől.

A hollandi mezőgazdaság már régen mintául szolgál más nemzeteknek. A hollandi vaj, tojás, sajt, főzelék, sőt virág is nem csupán a hollandi lakosság szükségletét fedezi, hanem nagy kiviteli többlet származik belőlük. A hollandi ipar értette, hogyan lehet a háborús nyereséget jól kihasználni. Sőt e kis államban néhány ipari világkonszern keletkezett, mint pl. a hollandi margarin-konszern, a világot átfogó izzólámpakonszern és a holland-angol petróleum-csoport. A hollandi gazdaság nagy előnye továbbá függetlensége, amelyet gyarmati termékei tesznek lehetővé, mert Hollandia gazdag gyarmatokkal rendelkezik Holland-Indiában. Mindent összevéve: Hollandia olyan állam, melynek előnyösen kevert gazdasága van, mely minden fontos szükségletet kétségtelenül maga láthat el s ez alkalmas arra, hogy minden gondot elűzzön szorgalmas népétől.

Első pillanatban azért lep meg némileg, hogy Hollandiát a világgazdasági válság különös erővel érintette. Am éppen Hollandia példájából lehet sokat tanulni. Hogy Hollandia megrendült gazdaságilag, annak oka abban körülményben rejlik, hogy Hollandia a háború utáni időben erős érdekeltséget vállalt a nemzetközi

tőkegazdálkodásban. A német infláció idejében nagy német érdekeltségeket teremtettek és megfordítva, Németország Hollandiában egy sereg pénzügyi támaszpontot állított fel. Volt idő, amikor minden német banknak szinte szégyenére vált, ha nem volt leányintézete Hollandiában.

Amsterdam így vált elsőrendű pénzügyi tényezővé. Hollandia ezenkívül kristályosodási pontja lett a tőkemenekülésnek. A hollandi bankok időnként formálisan belefulladások a külföldi valutákba, amelyeket nagyrészen a német gazdaságnak bocsátottak rendelkezésre. Hollandia egyre növekvő mértékben lett különböző államok rövid lejáratú hiteleinek közvetítője. Hollandiának a nemzetközi tőkével való erős összekapcsolódása azonban bizonyos mértékben végzete is lett. A rövid lejáratú hiteleken nyugvó eladósodás, mely Németországot és most Angliát is végzetes helyzetbe sodorta, már az Osztrák Hitelintézet esetében is kellemetlen hatást gyakorolt Hollandiára. A hollandi pénzügyi gazdálkodást, az Amstelbanknak ezzel kapcsolatos összeomlása folytán, ami a német tőkemenekülőket is súlyosan érintette, jelentékeny kár érte. Hollandia úgy igyekezett segíteni magán, hogy mindenhol felmondta és visszavonta a hiteleket, Németországban épúgy, mint Londonban. A hollandi bankügy alapjában szolid bázison épült fel, azonban a nemzetközi tőkével való szoros kapcsolata nemcsak Hollandia pénzügyeit, hanem egész gazdaságát befolyásolja.

Hollandia nemzeti gazdálkodásával minden eseménnyel dacolhatott volna; ez olyan tény, mely más semleges államokra, mindenekelőtt Svájcra és Svédországra is ráillik. Az összes államok között a jelenlegi események legkevésbé a hadikárpótlás milliárdjaitól telített Franciaországot és a gazdaságilag okosan vezetett Olaszországot érintik. Olaszország ezt annak a körülménynek köszönheti, hogy említésreméltó külföldi adóssága nincsen. Az olasz közgazdaságot elejétől kezdve az öntermelés fokozására állították be. Ez termi meg most gyümölcseit.

Hollandia lakossága és a lefegyverzés.

Sok szó hangzott el már arról úgy a lefegyverzést előkészítő bizottságban, mint a népszövetségi üléseken, hogy a lefegyverzés kérdésében maguknak a népeknek kellene szavukat hallatniok, bár ilyen irányban igazán nagyon kevés történt.

Annál érdekesebb, hogy Beelarts van Blokland hollandi külügyminiszter a Népszövetség egyik ülésén jogos büszkeséggel tehetett közlést afelől, hogy a hollandi sajtó a 18 éves életkort meghaladó olvasóit a nemzetközi lefegyverzést illetőleg megszavaztatta,

meggyőzendő a lefegyverzési albizottságot afelől, hogy a világ pozitív eredményt vár tőle.

Kerek 2.400.000 ember, a felnőtt hollandi állampolgárok fele írt alá egy, a lefegyverzésre vonatkozó és az összes lapokban többszörösen leközölt petíciót.

— Ez az eredmény figyelemreméltó — mondta Beelaerts külügyminiszter — és meggyőződésem, hogy más országokban is hasonló eredményeket lehetne elérni.

Nyomatékkal tette még hozzá:

— Minden országban egyre erősödik az a hang, mely a békénél többet követel. Ez a hang civilizációnk megvédését, az emberiség legfőbb anyagi és szellemi javainak fenntartását követeli! Ezt a hangot nem lehet elnyomni és senki közülünk nem vonhatja ki magát a munka alól, amely alkalmas arra, hogy a világ mai fejlődése folyamán az emberiség sorsára döntő befolyást gyakoroljon!

A Zuider-zee kiszárításának költségei.

A gátépítési munkálatok beszüntetése.

A „Berliner Börsenzeitung“ írja:

A hollandi kormány tudvalévőleg elhatározta, hogy az államháztartási terv egyensúlybáhozása szempontjából a Zuider-zee kiszárítási munkálatait egyelőre beszünteti. A hollandi kormány memorandumban közli a Zuider-zee költségvetéséről, hogy a munka eddigi állása szerint az áttekintés (1932. év végére az ú. n. wieringi tenger kiszárítására szolgáló védőtöltés elkészül) a Zuider-zee körüli munkálatokról, lehetővé válik.

A munkát 1919-ben kezdték meg. A kedvezőtlen pénzügyi helyzet 1922-től 1926-ig arra kényszerítette a kormányt, hogy a kiszárítási programot korlátozott mértékben vigye keresztül. Egy 1927-ben kelt királyi határozat elrendelte a munkálatok erélyes keresztülvitelét. Ez alkalommal mindenekelőtt az új kultúrtalajszükséglet szempontjából a wieringi tenger feltöltése látszott célirányosnak. E munkát 1927-ben kezdték el.

1932-re tervezik a fő elzáró gát befejezését, két esztendővel hamarabb, amint azt eredetileg tervezték. A wieringi tenger első 20.000 hektárjának kiszárítási költségeit 1924-ben 37 millió forintra irányozták elő. A mai elbírálás alapján azonban a költségek végeredményben 60 millió forintra fognak rúgni. 1924-ben feltételezték, hogy az új talajművelésnek költségeit az első aratási hozamok fedezni fogják. Ez a feltevés azonban megdőlt a teljesen megváltozott mezőgazdasági kultúrviszonyok következtében. Másrésről az a tapasztalat merült fel, hogy a szűz tengeri talaj megművelése sokkal nagyobb költséget igényel, mint amennyit számításba vettek. Beleértve a művelési célokra és szociális rendszabályokra fordított beruházási költségeket, a wieringi tenger kiszárításának összköltségei — a kamatszolgáltatások tekintetbevételével — 100 millió forintot tennének ki. Ez még normális viszonyok között is lényegesen meghaladja a föld valódi értékét, a kormány tehát úgy gondolja, hogy a déli gátépítési munkálatoktól egyelőre eltekint. Ezzel szemben kívánatosnak látszik az északkeleti feltöltési tervek újbóli alapos felülvizsgálata.

Magyar gyermekek Hollandiában.

A B. H. írja: Nyolc esztendővel ezelőtt indult meg a Gyermekvédő Liga gyermekmentő akciója és minden évben több ezer magyar gyermek talált otthont a külföldön, főleg Hollandiában és Belgiumban. A Gyermekvédő Liga később beszüntette ezt az akciót, de a szeretet szorosra fűzött láncai nem semmisültek meg. Hollandus és belga családok ezrei, akiknél az éhező, nyomorgó magyar gyermekek találtak otthont, nem mondtak le magyar gyermekeikről és minden évben a nevelő szülők vándorcsoportjai kelnek útra Magyarország felé, hogy szívükre öleljék neveltjeiket, akiket sajátjuknak tekintenek és akiket a legtöbb esetben visszavisznek magukkal. *Még ma is körülbelül kétezer magyar gyermek él a külföldi nevelőszülei családjainak körében.* Nagy Imre dr., az akció egykori titkára mondja:

— Bár hivatalosan beszüntették az akciót, nem lehet ezeket a kötelekeket megsemmisíteni. A gyermekek hallatlan nagy értékei a külföldi propagandának.

Zboray Ernő jávai gyűjteménye.

Zboray Ernő, aki évekig tartózkodott a holland-indiai gyarmatokon, szép gyűjteménnyel tért haza Jáva szigetéről. A gyűjteményben — a keletázsiai népművészet termékein kívül — többek között egy teljes *Gamelan-orkester* is helyet foglal, ahogyan azt a jávai népzeneben alkalmazzák, valamint egy értékes garnitúra Wajang-bábokból, amik ottani mesejátékokban szerepelnek. A Hollandiában megjelenő tekintélyes ujság, az „Algemeen Handelsblad” is foglalkozik Zboray Ernő gyűjteményével és felhívja olvasóközönsége figyelmét arra, hogy a gyűjtemény a budapesti Hopp Ferenc-múzeumban fog kiállításra kerülni. Felveti egyúttal az eszmét, hogy — amennyiben Magyarország a gyűjteményt meg nem szerezné a maga számára — a hollandi kormány azt megvásárolja és vándorkiállításokon mutassa be a hollandi közönségnek. A hollandi ujság nagy elismeréssel emlékezik meg a magyar gyűjtő szakismeretéről és gyűjteményének kultúrhistoriai és etnográfiai értékéről.